

annonse 1/1s Saint Gobain

Om bokvalitet

AV SIVILARKITEKT KARI NISSEN BRODTKORB

Arkitektkontoret Kari Nissen Brodtkorb i Bærum fikk i 2004 Statens Byggeskikkpris for løsningen av prosjektet Lysaker Brygge. "Glass & Fasade" brakte i forrige utgave av tidsskiftet en utførlig omtale av dette prosjektet. Da prisen ble overrakt ved en bryggefest i vakkert sensommervær, kåserte prisvinneren, sivilarkitekt Kari Nissen Brodtkorb om bokvalitet og gjorde seg en del tanker om boligkvalitet og det å skape; Arkitektur og samtidig trivsel for dem som skal bo og arbeide i husene. "Glass & Fasade" vil gjerne bringe arkitektens tanker ut til en større krets, - og gir henne med glede ordet:

Vil dere høre kortversjonen av bokvalitet?
På en av mine mange befaringer på byggeplassen en solfylt ettermiddagsstund traff jeg en bekjent på vei hjem til sin nye bolig. Litt engstelig spurte jeg hvordan det var å flytte fra stort hus til leilighet, "fint" svarte hun og "nå skal jeg opp og sette på potetene og ta på meg badedrakten, - vi pleier å bade mens potetene koker". Da ble jeg glad og følte at vi har gjort noe riktig. Boligkvalitet handler om den gode bolig i gode omgivelser. Dere etterspør mitt utgangspunkt for å kape. Kort fortalt er det 40 år med kontinuerlig bygging, - og i det siste en bølge full av bestemorhormoner.

Det første har gitt meg solid erfaring og tykk hud, - det siste har gjort meg ekstra ømskinnet og bløt.
Men: ikke det ene uten det andre. Det første gir nødvendig gjennomføringskraft, det siste bekrefter og forsterker mine faglige prioriteringer. Vi bygger for mennesker, - og med det lille mennesket, barnet, som referanse, inspirasjon og korrektiv kan det sjelden gå galt. Det er det siste jeg har lyst til å snakke om, men først en rask innledende runde om de 40 år. Har det skjedd store endringer? Ja og nei, et sosialpolitisk regelverk har gått i oppløsning og markedsliberalismen har overtatt også dette området. I 1960 var mer enn 50% 2-3 roms I 1980 var det bare 30% 2-3 roms.

Gjennomsnittsboligen er blitt større og det er færre som bor i den. Det gode liv krever stadig mer plass, og det virker som om vi må ha mer av alt.

I 1991 importerte vi 100 t. møbler
I 1996 importerte vi 173 t. møbler.

Kullboden og det ventiler-te matskapet er borte, fellesvaskerom med tilhørende låsbart nettingbur for tørkestativet i gårdsrommet er borte, til gjengjeld er boligen fylt med tekniske dubbeditter og masse rør i rør. Den maskuline kokk har løftet kjøkkenet frem til det sosiale fellesskap, gjerne uten vindu, - og økt velvære og konsum er vel årsak til at standardsengen nå både er 10 cm lenger og 10 cm bredere. Jeg håper jeg slipper ytterligere økning. Forestillingen om det gode liv er fremdeles boligutformings bærende visjon. Samtidig hevder flere forskere at det private rom etter hvert vil inngå i ny

urban kontekst. Offentlige rom som cafeer og spisesteder formes som småstuer, med dype sofaer og hjemlig atmosfære, og omvendt benyttes private hjem som offentlig spisested. En slik transformasjon og utvidelse av den hjemlige atmosfære kan kanskje oppfattes som en naturlig reaksjon på en mer omfattende og modernistisk trend hvor byene fylles med nøytrale rom og mobile individer som lider av mangel på emosjonell berøring og fysisk kontakt med omgivelsene. Nå venter vi bare på de hvitkledd gatevertene som skal sørge for kontinuerlig pleie av det offentlige rom. Heldigvis hevdes det at vi nå kanskje nærmer oss emosjonenes tidsalder – og da er jeg mer på hjemmebane. Jeg sa at boligkvalitet handler om gode boliger i gode omgivelser. La meg først bruke litt tid på omgivelsene. Vårt arbeid handler nemlig først og fremst om å skape gode omgivelser med "mat" for intellekt og følelser. Den enkelte bygnings estetikk kommer i annen rekke, - det er stedet og det sosiale miljø som avgjør om en bebyggelse er vellykket. Å bygge by er primært å bygge rommet mellom husene, og det er i spillet mellom rom og omgivelser, - mellom innside og utside at magien oppstår. Fasader er derfor mer enn omhyllingsflater, de er også vegger i våre felles

uterom. Arkitektur er dialog og derfor burde ikke fellesskapet tolerere innadvendte bygg eller "autistisk arkitektur". En artikulasjon av form, rom, materialer, lys, rytme og farger burde være en mer betydningsfull del av våre livskvaliteter. Men det skjer en hensynsløs forarming av hverdagen på disse områder, en forarming av vår potensialer, vår viten, følsomhet og bevissthet. Forskning bekrefter det vi alle vet: De nære omgivelser påvirker vår selvopfatning, vår følelse av trygghet og måten vi arbeider og interagerer med andre på. Steder der vi tilbringer tiden vår, influerer derfor på hvem vi er og kan bli. Salig Evang sa det så greit at omgivelsenes forståelighet, overkommelighet og mening kunne gjøre oss friske eller det motsatte.

PSYKONEVROIMMUNOLOGI

Forskningsresultater fra NTNU fortalte oss nylig at spebarnets armbevegelser ikke er spontane rykninger uten hensikt. Tvert i mot, det er slik mennesket lærer å koordinere øye og hånd, slik trener vi fra 1. måned på å bedømme avstand, og oppøve 3-dimensjonal eller romlig bevissthet. Kuriøs er også ny viten om at omgivelsenes påvirkning fremkaller anatomiske forandringer i hjernens nerveceller.

Hjerneforsker Gert Christoffersen på København Universitet hevder at en kjedsomhetens arkitektur kan forventes å understimulere en mengde hjerneceller både i receptoriske, motoriske og kognitive hjerneområder. Et klassisk eksempel med tydelig arkitektonisk relevans er katter oppvokst i bur kun med mulighet til å se loddrette striper, den allsidige evne til å se alle hellingener ødelegges. Det er med andre ord liten tvil om at vi må ta utformingen av våre omgivelser på alvor. Generelt er mange arkitekter for opptatt av internasjonale trender og akademiske abstraksjoner.

Arkitektur er konkret og det er naturlig å tenke at vi i vårt arbeid må lytte til vår emosjonelle og vår kroppslige intelligens. God arkitektur er preget av kreativ omtanke og innlevende tilstedeværelse. - Og da må jeg fortelle om et par tøfler fra 1961, som fersk student berørt av en plan hvor tøflene var tegnet delvis inn under telefonbordet, jeg har aldri glemt de tøflene! Hva så med selve boligens kvalitet. I videste forstand handler arkitektur om å bo.

SOM KJENT HAR ARKITEKTUREN

A) En målbar, rasjonell og konkret side, som bygger på fysiske lover, teknologi, økonomi og et etablert produksjonsapparat.
B) En ikke målbar emosjonell side, representert ved viktige verdier som fortsatt er vanskelige å begrunne og derfor vanskelige å forsvare. For de fleste arkitekter består derfor prosjektering av en kombinasjon av det logisk funderte og det intuitivt føllesomme. For meg gir det første frihet til det siste. Mao det logiske og rasjonelle fundament gir meg den nødvendige sikkerhet/frihet til å forme. Det funksjonelle/rasjonelle vet vi hva handler om – så det bruker vi ikke tid på nå. Estetikken med vakre romforløp med sikt og varierte lysvirkninger har vi alle et forhold til.

Men hva med ledigheten, bevegelsen, spenningen, kontrastene, variasjonene, hemmelighetene, fortellingene og eventyrene? For meg oppstår arkitektur i dialog med bevegelsen. Som nevnt er jeg i gang med "livets dessert", dvs. barnebarna. Samværet lar meg gjenoppdage kvaliteten i min 30 år gamle bolig. Nå leker vi igjen "løve kom og ta meg" i full fart rundt fyrkjelen, den står heldigvis fritt i rommet. Nå hopper vi igjen på trampoline i sengene og bygger hus og hytter av alt som er av møbler – ingenting er for fint. Ting er begrensnings, - rom er mulighet. Farlige klatrestiger til hemmelige rom på liten hems med lav takhøyde gjemmede for ulovlig sjokoladekjeks. Store vindusglass mot veien og bilene og livet der ute og andre glass mot

stuen trygg og intim med alle de voksne vi kan snike på og kaste puter på. Vindu i hemsegulvet er skummelt å kravle på - men frydefullt å klemme nesen mot når noen tisser på do nedenunder, eller når oldemor snorker inne på hybelen. De søte små sitter som spurv under skråtaket og kan med full oversikt betrakte verden utenfor og familiens liv og leven.

DETTE OPPLEVES SOM GOD BOKVALITET.

Barn er maksimalister og jeg tror ikke det ville skade om vi i større grad tok "homo ludens" med i prosjekteringsgruppen.

LYSAKER BRYGGE

To vesentlige grep på overordnet plan. 1) industrien nedlegges og "det gode liv" tar over. Lenge forutsatte reguleringsplanen tomten benyttet til kontor/industriformål, - vi lobbet mye for en reguleringsendring til boliger/utadrettet... Det handler om stedsutvikling, - og levende steder er alltid flerfunksjonelle. Boliger er en av få funksjoner som aldri stenger. Lysaker trenger boliger og boliger nyter godt av lysakers naturgitte kvaliteter. 2) forholdet til kaikanten og fjorden er reetablert og gjort tilgjengelig for almenheten. Bærum kan få et frodig bryggemiljø knyttet til en sammenhengende gang- og sykkelsti langs fjorden inn til oslo. Lysaker brygge er en uvanlig flott tomt hvor nærheten til sjøen er "herligheten" som alle må få del i. Det var derfor naturlig å la all bebyggelse, så vel som gater og plassrom orienteres mot sjø. Kontakten med sjøens liv og bevegelse, lyder og lukter, - og ikke minst sjøens lys og reflekser, gir lysaker brygge en meget spesiell atmosfære. Variasjoner preger vandringer gjennom lysaker brygge. Viktig er overgangene mellom det private, halvprivate og fellesskapet. Viktig er det å ivareta motstridende hensyn som ønsket om maksimalt utsyn mot minimalt innsyn.

Det har vært viktig å gi den nye bebyggelsen dimensjoner og uttrykk som tilhører boligen.

Bearbeiding av form og volum og overflater

FORM

Med skråtak på enkelte bygg. Inneholder utformingsvokabularet de formmessige variasjonene det er tradisjon for i norsk boligbygging.* rent konkret ga det muligheten til å forme bygningsmassen med større variasjon og mangfold, og gi det visuelle miljøet på stedet et rikere formsprog.

VOLUM

Innskjæringer i form av store gjennomgående åpninger portal for ankomst og sikt m. M. Tilføyes / balkonger ut – ikke revne

FLATEN

Nærheten til sjøen tilsier robust og kraftfull materialbruk. Håndbanket tegl, massivt oljet treverk og synlige stålkonstruksjoner forsterker stedets karakter.

Bryte ned – med hjelp av taktilt nærvær i materialer og detaljer, referanse til en liten murstein – reduserer oppfatning av størrelse og bidrar til å "feste" formen til jorden
Kvalitet oppleves nær innpå, i håndens og fotens, hudens nærkontakt, og i syn, lukt og lyd.
Forside – bakside naboens utsikt
Lyset, refleksjer
Det er brukt mye ressurser på byggenes overflater / fasader.

Eksteriøret skal ha en tidløs varighet.

Interiøret skiftes derimot oftere enn jeg som krigsbarn liker å tenke på. Dagens avis presenterer eksempelvis en dame på jakt etter et kjøkken med god kvalitet for det skal jo vare i 10-15 år (?)
Det stod også å lese at nordmenn har brukt 32 mrd på oppussing i 2003.
LEILIGHETER
For lysaker brygge har det vært et mål å utvikle et plansystem som gir leilig-

hetene en viss "ledighet" i forhold til bevegelsesmuligheter, lysinnfall og siktlinjer. Det har også vært et ønske å tilrettelegge for ulike bruk, - behovene er forskjellige. 80 varianter
Du kan tegne bolig, men du kan bare tilrettelegge et hjem.
Å planlegge menneskers omgivelser handler om innlevelse og respekt, - og det "muliges kunst".
Med humor og glede har vi lagt igjen "hilsener" i de små detaljer for å si at vi har vært hjertelig tilstede og tenkt på det livet som skal leves her.

TAKK

Oppdrag og hyggelig samarbeid
Gjensidige NOR / Vital
- Alle gode medarbeidere, rådgivere og entreprenører
- takk for generøs og hyggelig pris, den vil bli en inspirerende forpliktelse for videre arbeid
Intimiteten som gir arkitektur følelsesmessig trygghet og kraft
Du kan tegne en bolig, men det blir ikke automatisk et hjem.
Vi har tenkt mye på hvordan vi best kan tilrettelegge hjemkomsten.

annonse 1/2s
ScandiGlass

STATENS BYGGESKIKKPRIS 2004

Fra juryleder Turid Haaland's innledning har redaksjonen i "Glass & Fasade" tatt dette utdraget som i denne sammenheng hovedsakelig omhandler prisvinnerprosjektet "Lysaker Brygge":

Statens Byggeskikkpris er i henhold til statuttene "en hederspris for byggverk og bygde omgivelser som gjennom utførelse, materialbruk, utforming og samspill med sted og miljø kan bidra til å heve, fornye og utvikle den allmenne byggeskikk." – "Ressurs- og miljøvennlig byggverk av høy kvalitet knyttet til folks nærmiljø og dagligliv skal vektlegges."

PRISEN UTDELES HVERT ÅR.

I år fikk juryen inn 85 forslag til vinnere av prisen. Etter gjennomgang av alle prosjekter lå de mest interessante kandidatene i kategorien bolig og befant seg for en stor del i Sør-Norge. Juryen har i tidligere år vært på befaringsferder i andre deler av landet, bl.a. i Bergen, Trondheim og Tromsø. Årets befaringsferde gikk derfor til kystområdet mellom Oslo og Stavangerregionen.

Juryen kom fram til at prisen i år burde gå til kategorien byboliger i leilighetskomplekser og endte opp med nærmere studier av 9 interessante, tilmeldte prosjekter.

Ordene "by" og "bolig" har samme opprinnelse og betyr "blivende oppholdssted". En god bybolig bør derfor formes i samsvar med den målestokken vi pleier å legge på "god byggeskikk": Et byggverk som er hensiktsmessig, vakkert og varig, som tar utgangspunkt i det stedlige miljø – og som fremmer hele stedets utvikling.

Juryen har i år bestått av: Ola Bettum, Anna Rognerud Drageset, Andreas Hompland, Turid Haaland og Anne-Marit Vågstein.

I sitt valg av vinner la juryen særlig vekt på byggverk som har aktuelle overføringsverdier til andre bolig- og byutviklingsprosjekter i Norge.

Statens Byggeskikkpris 2004 gikk til to byboligprosjekter – og prisbeløpet på kr 300.000 ble følgelig delt likt mellom vinnerne. et lite og et stort - og i forskjellige urbane omgivelser, men som på hver sin måte bidrar til å myke opp stivnede, funksjonsdelte byområder og som ved varierte boligtyper og andre bokvaliteter tilbyr både praktiske og attraktive bomiljøer. Begge prosjekter har egenart og høy arkitektonisk kvalitet.

Det andre prosjektet var Skippergata 12, Oslo, Arkitektkontoret MAD, Oslo

- ved Trond Elverum, Nicolai Riise og Kurt Singstad.

Begge prosjekter utmerker seg ved helhetlig planlegging og engasjert medvirkning i å utvikle gode urbane miljøer, ved godt dimen-

Dette vektlegger juryen

I begge prosjekter er det tilrettelagt for funksjonelle og godt tilrettelagte fellesrom og det er lett tilgang til attraktive byrom eller landskapsrom. Prosjektene har god tilgjengelighet, ved nærhet til offentlig kommunikasjon og ved installasjon av heiser til alle boliger.

De to byboligprosjektene er eksempler på hvordan den norske byggeskikken kan fornyes og utvikles i våre nærmiljøer, ikke bare funksjonelt og arkitektonisk med hensyn til utforming av boligdelen, men ved at vi samtidig utvikler helere og mer varierte urbane miljøer og legger til rette for gode uterom og møteplasser.

Lysaker Brygge, Bærum (1 byggetrinn):

- Arkitektkontoret Kari Nissen

Brodtkorb AS, Bærum

v/Kari Nissen Brodtkorb, sivilarkitekt MNAL og medarbeidere:

Kristin Aasbø, Jeanette Wickstrøm, Lene Raanæs og Louise Shlunck, alle sivilarkitekter.

(Utbygger: Gjensidige NOR Næringseiendom AS.

Hovedentreprenør: NCC)

Ordføreren i Bærum Odd Reinfelt var tydelig stolt over at det nye byboligprosjektet Lysaker Brygge fikk Statens Byggeskikkpris 2004. Her har han fått overlatt en husfred av prisvinner sivilarkitekt Kari Nissen Brodtkorb, mens en plakett allerede er fegestet til en av husveggene. Til høyre en godt fornøyd reguleringsjef i Bærum kommune, Hege Halseth. (Foto: Børre Aa. Lund)

annonse 1/1s Hydro Building Systems